

Telegrafu Român

Apare Marți, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pe un an 24 coroane.
Pe șase luni 12 cor. — Pe trei luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze
Administrației ziarului „Telegrafu Român”, Sibiu, str. Măcelarilor 45.
Correspondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafu Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicați nu se însoțesc.

INSERȚIUNILE:

Un șir cu litere mărunte pentru întâia oară 30 fil,
pentru a doua și a treia oară câte 20 fil.
Pentru inserate mai mari după învoială.

Semnele vremii

Pazirea cu înfelepune a credinței, agonisind obiceiurile dreptății, ni-a fost întotdeauna tărnie și cetate de izbăvire în vâltoările de primejdie ale vremurilor de restriște. Stăruința aceea de noroc e singura zestre hărăzită de legea firii prin sângele popoarelor din cari ne-am înfirpat ființa de neam românesc. Dar ea nu ni-a fost numai scut de ocrotire, ci și po-doadă de frumuseță a sufletului nostru etnic.

Cu putere de instinct ni-a îndrumat cărările vieții prin veacurile întroietice de nămeții beznei, ferindu-ne de dușmanii cari ne pășteau viața. Credința ni-a luminat înțele, ni-a îndreptat gândurile către izvorul dreptății și ne-a ajutat ca toate prilejurile să ne saltăm din prăpăstiele morții, în cari ne rostogoleau vijelia vremii și pornirile de vrajmășie ale altor neamuri. Și credința și cinstirea cucernică a credinței s'a moștenit neprihănită din părinți în fiu, din generație în generație, ca o laină mare și sfântă, care întărește inima celui dotat și luminează sufletul celui adumbrit de durere și desnaștere.

Biruitoarea și izbăvitoarea lumii, biserica lui Cristos a prins instinctual acesta de obârșie dumnezească și l-a îndreptat, desvoltat și nobilitat. A ridicat porunca firii, pe treapta ce i se cuvine, la poruncă divină. Și prin rostul învățăturilor propovăduite de Fiul omului, biserica a primenit ființa neamului și i-a limpezit sufletul sfînjindu-l.

Dar vremea țese fără zăbavă la răsobul său, înmălînd nevoile omului supus stăpânirii sale. Trebuințele minții și lipsurile inimii cer temeiuri mai adânci și mai largi. Biserica neputându-l de mullumi pe toate, și-a creat mână de ajutor, înființând și susținând un așezământ nou: școala bisericească pentru a întări și împodobi inima, pentru a netezi și face drepte căile minții.

Și școala bisericească, ca orice fel de așezământ întemeiat de biserică, a urmărit înstăpânirea în lume a împărăției lui Dumnezeu: desvoltarea binelui suprem, a personalității: sinteza calităților omenești, — formarea caracterului, sau mai bine zis apropierea credincioșilor de obârșia divină, mântuindu-i de ispitele celui fără credință.

Și a fost bine așa! Neamul obla-duit de biserică cu îniruirile ei de bine, în legătură nouă și intimă cu Dumnezeu, a început să-și ferece soartea, să-și croiască un viitor mai vrednic de fiu al marelui Părinte și împărat al limbilor.

Dar abia apucase să-și întărească bairerile inimii și iată că din silințele îngerului răsărit își ridică capul hrăpareț o putere nouă clădită pe făr-

guila pricopselilor ieftine: politica. Îscoada aceasta nesătulă, veșnic por-nită după putere și stăpânire de tot felul, măiastră în unelții și urziri de vrajbe și gâlceve, și-a îndreptat pri-riurile lăhite asupra școlii bisericești, stâlp de razim al credinței și părgnie puternică pentru saltarea neamurilor. S'a furișat sub diferite pretexte în viața internă a școlii pentru a-i pre-face ființa, străduind cu vreme și fără vreme a-i fixa scopuri străine, proprii să prilejuiască desbinare, prăpăste de primejdie între ea și biserica, înlocuind tot mai mult înfelepunea din cărțile mântuirii sufletului cu izvodirile îndraznețe ale minții omenești. Ea stă-țuște a nu mai stăruia asupra creș-terii personalităților, a oamenilor cu temere de Dumnezeu, cu cinstire unul față de altul; e bucurasă de oameni porniți să stăpânească lumea cu ajuto-riilor mamone.

Și a biruit. A copleșit mai întâi oamenii dela cărmă cu făgăduinți pline de amăgire, cu povește respiccate pen-tru a preface cu ajutorul școlii ființa celor asupriți de sărăcie și înșelărie.

Iar ca izbândă să fie sigură și statornică, politica s'a înfrățit cu o altă putere, prăpășită și botezată la noi democrație, zămislită în apusul îmbeșugat în lumini deșarte, îndrăgostit în puterea de isvodire a minții, și care cere cu îndărătnicie desființarea puterii divine, pentru a ridica altar de inchinare minții. Și parecă aști cum se desprinde din clo-cotul acestei lumi răsvărite de sub glasul democrațiilor strigând: Nu în-găduim să mai stăpânească taina în școală, ori să mai intre în camerile ei vre-o minune, cerem ca în școala să crească și înflorească pomul științei din raul perdut.

Și glasul acesta pătrunde în stratu-ri largi și ca o vorbă de vrajă se în-stăpânește în mintea mulțimii dornice de noroc, de necunoscut. Politicii îi convine cererea aceasta împetuoașă, doar prevede bunul folos ce i-i va imbia. «Cu ajutorul democrației care dorește un singur fel de școală», — zice politica în sine, — «voi stăru-i să scot școala de sub oblăduirea ace-lora cari îmi strecoară în vine fiori de temere, de sub ocrotirea bisericii, cîci simțesc că nu mi-e prietînia în arătarea sentimentelor și își îmbracă gândurile în haină ce samănă prea mult cu a dușmanilor. Lăicizând școala acestea voi osteni din toate puterile să prefac și primesc sentimentele și să împestreze haina gândurilor. Învațămintul religios îl voi înlocui mâne-pomiane cu un învățămint etic, cu o morală clădită pe știință și nu izvorâtă din poruncile religiei».

Cam acestea sunt învățămintele cari se aleg din vorbăria bogată pri-cinuută de proiectul sufragiului uni-versal. Învațămintele acestea le vedem de altcum și înfațuite. Ele se arată cu două fețe: ca ecou al propovă-diurilor democratice și ca osândă pen-

tru păcate nesăvârșite de credincioșii noștri viteji și leali.

Urmările acestor silințe de a scoate școala din raza de binefăcătoare în-riuire a bisericii vor fi chinurile de dureroase pentru biserică și neam. Și nici nu cutezăm să ne gândim la du-rerea desnaședeții a sutelor de mii de credincioși, cari înapoindu-se din câmpurile uzemite de sânge ori din stăpeli pusite ale Rusiei, se vor vedea lipsiți de școlăle lor, pen-tru înflorirea cărora au jertit sudorii de sânge atâtea rânduri de generații! Ne cuturăm la gândul că gene-rațiile de mâne, viitorul patriei și al neamurilor, vor crește, în lipsa credinței și povețelor ei, fără tărnie sufletescă, fără conducere cuminte și fără sta-tornicie în muncă; că școala primară va ajunge o simplă rășniță de me-canizare intelectuală, iar munca învâ-țătorului un supliciu, sdrobitor de su-lete, căci îi vor lipsi marile inspira-ții și evlavia muncii, ce le poate oferi numai religia cu luminile ei dum-nezești.

În școala de mâne nu se va mai face educație, nu se va mai înfăptui godelirea vremelnicului cu veșnicia și învrumarea sufletului de a se con-centra în împărăția Tatălui. Cine va dă-ni omului de mâne putere în fața realităților atât de aspre și cu multe arătări de nedreptate omenească, dacă va lipsi viața sufletescă, pe care o crează numai religia.

Pedagogul francez Delvolvé arată respiccat în cartea sa «Rationalisme et Tradition» că școala laicizată din Fran-ța, lipsită de povețele luminoase ale credinței, duce la o nemărginită su-perficialitate în ce privește desvoltarea caracterului; că învățămintul religios, sancționat de stat prinăsește uciderea moralei, samănă germenii destrăbălării și ai anarhiei, mai ales că este stăpânit de partidele politice.

Statul nu are nevoie de destră-bălare morală, ci de cultura conștiinței. Cultura conștiinței e însă cu neputință, dacă lipsește cultul minunilor religioase, cu ajutorul cărora omul ajunge la cunoașterea chemării sale mai înalte, suprapământene. Numai religunea e în stare să vorbească în graurile sufletului, și cine dorește sufletul, inima și însușirea, spiri-tualizarea vieții, acela nu se poate lăpăda de religione. (V. Foerster).

Noi românii vom duce, credință și obiceiurile dreptății. Prin școala de mâne nu vom mai putea însuși viața și samănă obiceiurile dreptății. Ne rămâne numai biserica stăncă de izbă-vire. Ea se va preface, ca în veacu-rile medievale, și trebuie să se prefacă, în stâlp de foc pentru a ne lumină căile prin bezna întunerecului ce ne va învălui viața.

Telegrama împăratului Wil-helm. Împăratul Wilhelm a mulțumit călduros Monarhului nostru Carol pentru depeșa trimisă în chestunea Alsajiei și Lorenei.

Telegrama împăratului Wilhelm se termină cu următoarele cuvinte:

«Dușmanii, cari nu pot face nimic împotriva noastră în luptă cinstită, nu se fereesc nici de cele mai necurate și mai josnice mijloace, acestea ne îndeamnă să stăcăm dușmanul pe toate câmpurile de luptă și să-l batem».

Ministrul prezident francez, Clémenceau, afirmă că are o scrisoare din Martie 1917 de-a monarhului Carol, și că suve-ranul aprobă aspirațiile franceze la cele două provincii, la Alsajia și Lorena. Scrisoarea aceasta ar fi fost trimisă, din partea monarhului la adresa regelui Anglia. Zi-buțiu vienez Fremdenblatt comunică din loc autorizat, că domniitorul nostru n'a trimis regelui englez niciodată astfel de scrisoare.

Ziarele parisiene publică în 12 I. c., un comunicat al ministrului prezident Clémenceau, cu textul unei scrisori sem-nate de monarhul nostru Carol. Scrisoarea adresată printului Sixt de Bourbon-Parme, care este cumnatul monarhului, a fost adușă la cunoștința dui Poincaré, prezidentul re-publieii, în 31 Martie 1917, și cu învoirea printului s'a raportat și ministrului pre-zident francez. Cu raport la Alsajia și Lorena textul scrisorii țice următoarele: Zi-buțiu Sixt. Te rog să împărțești, în secret și în mod neoficial, dui Poincaré, prezidentul re-publieii franceze, că voi sprjiții cu toate mijloacele și cu toată influința mea perso-nală la aliații mei, îndrăpățiile preafinții ale Franței cu privire la Alsajia-Lorena».

Din Viena se anunță în 13 I. c., că scrisoarea aceasta a Maieștii Sale este falsificată. Ministerul nostru de externe, în urma înscăririi pe care înalte, declară că Maieștea Sa a scris cumnatului său, printului Sixt de Bourbon, în primăvara din 1917, o epistolă de caracter curi-personal, care nu conținea nici un fel de mi-siune pentru print; ear cu privire la Alsajia-Lorena scrisoarea cuprindea următorul pasaj: «Nu aș fi pus la mijloc toată influința mea personală în favoarea pretențiilor franceze asupra Alsajiei-Lorenei, dacă pre-tențiile acestea ar fi îndreptățite. Însă nu sânt».

Unirea Basarabiei cu România

Ministrul prezident Al. Marghi-loman a trimis din Basarabia urmă-toarea telegramă adresată ministrului de externe C. Arion:

«Consiliul provincial, după des-batere de 2 zile, a proclamat în mod srbătoresc, cu 86 voturi contra 3, unirea nedepărții a Basarabiei cu România. În numele popoului român și al regelui am luat act despre faptul acesta și în mijlocul unui entuziasm de nedescris, am vestit unirea. În ca-tădrală s'a oficiat serviciu divin so-lemn».

Ministrul de externe, C. Arion, a răspuns:

«Dreptul a învins. Vă felicit la strălucita învingere! Ranele țării se vindecă. Marele fapt să aducă Ro-mâniai pace nouă!».

Vestea despre unire a produs în țară mare mulțumire.

Guvernor al Basarabiei se crede că va fi d-l Constantin Stere.

În cercurile vieneze se accentu-ează, că proclamarea unirii Basarabiei cu România nu crează o situație de-finitivă. Formațiunea definitivă atâr-nă

dela atitudinea României față de pu-terile centrale. Ucraina asemenea va avea să-și spună cuvântul, deoarece ea reclamă teritoriul basarabean cu poporiară ucraină.

Parerile lui Francisc Deák

În chestiunea de naționalitate

Pentru actualitatea lor, alegeam în cele următoare, câte va părți din trei vorbiri ale distinsului bărbat de stat, Francisc Deák, înaintat în parlament ungar la 1868 și 1872. **Estă părțile acestea:**

I

Cu ocaziunea dezbaterii chestiunii de naționalitate vom avea ocaziune să ne exprimăm părerea asupra acestei probleme.

În privința aceasta urmez principiu-lic, că deoarece eu recunosc de națiune politică națiunea ungară unitară înființată, tot ce se face în numele statului să se facă în limba lui. Dar nu admit, că *teatrul* ar fi teritoriul politic, unde trebuie să se aplice principiul acesta. Nu voiesc să urmez alt principiu nici în chestiunea de naționalitate, decât acela care țin că este cu dreptate. Nu voi lua în seamă împrejurările care în ce măsură vor fi multumii membri unca sau altei dintr-o naționalități, ci faptul că urmând sentimentului dreptății să fiu eu însumi multumit cu părerea ce re- sultă din punctul de vedere a dreptății, însă niciodată nu voi putea admite ca sta- tual care sub raport politic este stat ungar unitar indiviz, să cheltuească din dările pu- blice pentru o instituție, care cultivă limba maghiară, și în general cultura, exclusiv spre scopurile unui popor, ale unei limbi și ale unei naționalități. În privința aceasta cred, că sau să se cheltuească pentru *toate* naționalitățile sau pentru nici una. (Apro- bare). Dacă nu sântem în situația de a da la toate, să enunțăm, că nu putem da nici pentru una exclusiv.

Dacă am avea puțință de a da, să dăm tuturor; dacă însă n'avam, din bu- getul statului să nu dăm nici pentru limba noastră.

Eu nu voiesc să *parținesc* nici o *ne- dreptăție*, nici chiar atunci când *ne-ar aduce folosi*. (Aprobare generală). (Sediința din 14 Nov. 1868).

II

Din menționata unitate politică a na- ționilor urmează, că ceace se face în nu- mele întreg al statului, nu se poate face în mai multe limbi; trebuie să se facă în limba statului, în limba maghiară. Altfel, înlocuim ca până acum, așa și aici înste- în Ungaria limba maghiară trebuie să fie limba legislației, a dezbaterilor legisla- tive și a altor funcțiuni. În această limba trebuie alcătuite legile, care au să fie publicate în traducere autentică și în alte limbi. Ear limba guvernului, în toate amu- rile de guvernare, în toate act. maghiară. Într-un jos, în comitate, municipii, co- mune, biserică, nu restrâng egala îndreptățe, ci fi dau teren larg; asemenea la justiție,

la forurile judecătorești inferioare, însă nu la cele de apelare.

Cu ocaziunea aceasta observ numai atâtă, că privitor la legiurile se în- tămplă înaintea forurilor de prima instanță, sănt gata și așa dori ca în tot locul, unde în comitat să poară mai multe protocele, fiindcă sănt mai multe naționalități, legiurile înaintea forului prim să fie posibil în ori care limbă a protocolului. Fișul acesta nu conține nimic din mare păgubitoare și sănt căutate de ideea, că dacă Ungaria voiesc să introducă instituția curții cu ju- rați, procedura verbală, va fi neapărată trebuință a permite, ca pe lângă limba maghiară să se poată face procesul și în alte limbi. Ear părerea, ce acolo unde limba populației nu e maghiară, legiurile să se facă neapărat în limba maghiară, o con- sider de neexecutabilă, greșită, și în inter- resul națiunii maghiare n'o aliu de neces- ară. (Sediința din 14 Nov. 1868).

III

Cu raport la chestia de naționalitate, de mult mi-am spus părerea, ce înlețeg sub îndreptățirea naționalităților.

Fiecare naționalitate, și după nu este politică, la tot cazul are îndreptățirea de a se da priel să-și crească copiii și să- i cultive. (Abrobre vie, mai ales din partea deputaților naționaliști).

Fie în țară și 300 gimnazii, fie chiar și atâtă, că tot la șase milii să fie um, dacă într-un gimnaziu de provincie nu se învață în limba poporului din acel înț, sau în mare parte în limba aceluia, atunci nelădoșo că promovare culturii va fi anevoasă. (Aprobare vie, mai ales din partea deputaților naționaliști).

Să ne reamintim cât ne-am luptat în copilarie să învățăm într-o limbă moară, și să vedem ce ușor pot învăța tinerii noștri prin faptul, că instrucția se face în limba maghiară. Așa este și cu limba ori cărei alte naționalități.

Când i-am sili, ca copiii lor, cari de loc sau puțin sănt familiarizați cu limba maghiară, în școlaele noastre se propune în limba lor națională, să înve- toluă numai unguște, atunci în acele gim- nazii ar fi imposibilă propășirea tinerilor, pârâni ar chelui bani zadarnic, copiii ar pierde vremea de geaba.

În general, dacă voim să câștigăm naționalitățile, nu avem să urmărm călea maghiarăzii cu ore de preț, ci să le facem plăcute raporturile unguște. (Aprobare generală). Pentru că văd două lucruri: A voi sănt stăruim ar fi bărbate strigătoare la cer, (aprobare vie), chiar și dacă nu ar fi așa de numeroși, încât e și de interesul nostru. (Aprobare vie). Și ei se găsec în aceeași situație. Dacă s'ar putea rupe și se putea înfrumășa mare, așa înlețge o asce de tendență, dar în împrejurările europene lucrul este cu neputință.

Ambele părți trebuie deci să se nă- zăuim, ca împreună și unul lângă altul să trăim în armonie cât mai bună.

(Sediința din 23 Ian. 1872).

Mersul războiului

Telegrame oficiale dela biroul de presă al ministrului președinte

Raportul statului nostru major:

Budapesta, 12 April. (Of.) Pe deleari- de ambele maluri ale Brentei, activitate vie războinică.

Budapesta, 13 April. (Of.) Lângă Capo Sile, la cursul cel mai de jos al Pivael, am respins un atac nocturn al italienilor.

Budapesta, 14 April. (Of.) Pe frontul italian nici o întâmplare deosebită.

Șeful statului major.

Raportul statului major german:

Berlin, 10 April. (Marele cartier gene- ral.) Frontul *vestic*: Armentieres a căzut. Înpresurată la nord și sud de trupele gene- ralerilor Eberhardt și Stetten, ceata en- gleză de apărare, 50 de ofișeri și peste trei mii de soldați, după rezistența vite- jească, a depus armele. După de aceasta, au căzut în mânie noastre 45 de tunuri, nemenumate mitraliere, multă muniție, un magazin de haine și alți pradă bogată. Am câștigat teren la nord-vest de Armentieres. Trupele generalilor Stetten și Karlowitz și alte trupe în pripă adunate, după

luptă pentru a patra poziție engleză, au respins dușmanul. Am ocupat localitatea Merville. Pe malul sudic dela Lys, trupele generalului Bernhadi au forțat trecerea și nu s'abătut până aproape de Laven și Merville.

Prada luptei dela Armentieres, după constatărea de până acum, este: *20 mii de prizonieri*, între cari un general englez și unul portughez, afară de aceasta peste *doză sute de tunuri*.

De ambele laturi ale Sommei s'au desvolat violente comatacturi; regimente franceze, care au atacat pe malul vestic al Aveli la vest de Moren, s'au prăbușit cu grele pierderi și au lăsat în mânie noastre trei sute de prizonieri, pe cari mai târziu i-a nimicit focul tunurilor franceze. Nu s'abătut fronturi nimic nou.

Ludendorff.

După ocuparea orașelor Armentieres și Merville, — cel dintâi la distanță de 90 al doilea de 70 chilometri de Calais, — germanii continuă să dobândească teren tot mai mult pe frontul Arras—Ypern, aparat de englezi și portughezi.

Dela părul laudat te întorci cu sacul gol

— Observați —

În articolul, *Din economia populară*, apărut în Nr. 14 dela 6 April a. a. la *Revista Economică*, dl V. V. aduce laude cărții: «Păscălia sau carte de zodii etc».

Cred că lauda se referă numai la partea «profetii după planete și zodii», exclusivul motiv al îtragului mare al aceste cărți. În această parte a cărții ni se spune după zodii și planete caracterul, soarta ce va înguțe pe unul înscis în cutare zodie și în cutare planetă și cum curiozitatea omenească e mare, toți au vrea să ne știm viitorul și mai cu seamă al aceluia duși pe câmpul de luptă, — cu această parte a cărții se fac bune «ghe- surturi».

Cu tot dreptul autoritățile noastre superioare bisericăse au dat opriteli față de abuzurile făcute și ce se mai fac cu «păscălia».

«...Păscălia» propriu zisă are teme- iurii științifice, dar felul cum ni se prezintă, în cartea de care e vorba, este sub toată critică.

Adevărata păscălie este astrologia, sau știința de a ceti în stele, întemeiat pe legile fixe și asincice și care cere cu- noștințele astronomice și matematice.

Faptul înfluenței constelațiunii, asupra vieților și lucrurilor de pe pământ, îl afirmă prăranderea zilei cu noaptea, pe- rândarea fazelor lunii, a anotimpurilor etc. E Îndoește cunoscută înfluența soa-

reli și a lunii, dar nu numai acestea, ci și toate corpurile cerești — Întru cât nu sânt prea departe de pământ — exercită o anu- mită înfluiță asupra a tot ce se alie pe pământ, deci și asupra oamenilor. Și aceeaia înfluiță conform legei de atracțiune de- pide dela mării și departare.

De mult mă simt încercări de a se stabili dependența dintre constelațiunile și soarta oamenilor, dar grăutiile sânt mari. Din observările continue asupra singura- țielor manifestări ale înfluențelor corpu- rilor cerești s'au stabilit reguli, care sunt destul de numeroase.

Legile cosmice sânt de natură tainică și inteligenței omenești încă nu i-a succes să cănoască preriile calități, — le vedem numai manifestându-se. — Înfluiță dară a corpurilor cerești se manifestă în tensi- unea masselor (pământ, mare, aer) deci în furtuni, cutremure etc; înfluiță nău fiină fiziologică se manifestă asupra corpurii; sânt apoi și alte înfluițe care se manifestă asupra vieții spirituale.

De sub înfluița corpurilor cerești nu ne putem substra, dar le putem reduce, având voință liberă.

«Stelele deșteaptă înclănări, — dar nu silesc!» I pentru că să învingi înclănările și se cere voință.

De aici apoi greutatea de a deduce în mod hotărât din manifestăia asupra în- fluențelor constelațiunilor și de a stabili o lege generală.

Voiesi să cunoșți înfluița corpurilor cerești, în anuții aceste, trebuie să cu- noșți apriat constelația aceluia cere, precum și poziția ce o au între ele singuratele corpurii cerești diin acea constelație. Cu- zindu-l, inima îți înceată de-a bate și părul îți se ridică măciucă sub căciula, — se pră- buș în valea de sub poalele muntelui nostru. Lavina era uriașă, și cum o priveam de pe coasta muntelui, părea că este un groznic Mamuth antidualiv, ce sta do- borât la pământ. (Va urma)

Grămadă
— Ție —

În raze dulci se scaldă toată firea și se trezește iar din somn de eamnă; Și ce-a fost până ast puztiu și singur, Un nou vestimânt începe să-și aștearnă.

Sau soare 'ntinșit privește 'n lume, De groaza lui se trag în colțuri norii, Și-adărea vânturi reci și răsvrătie S'ascund de fața lui, ca cerșitorii.

Și peste tot e răs și veselie, Și 'n jur tot șame de viață. În sus se 'nalță 'nec o ciocărire, Pădurea 'mbrașă haina de verdeață...

La mine e și-acum țărina toamnă, Și iurul meu se sbate încă 'n ceață. Doar numai tu, o singură privire, Și-o vorbă bună, mi-ai da iar viață.
Sibiu. Ioan Berghia.

FOIȘOARA

Amănunte din război

— Amintirile unui imam —

Îm zilele trecute ne-a cercetat în spita- lului nostru de câmp, imamul — preutul mo- hamedan — al armatei noastre.

Effendi S. este un vechi prieten și camarad al nostru, pe care îl iubim cu toți pentru calitățile sale eminente intelectuale și pentru darul său de a-și povesti.

Ca unul care a studiat și umblat mult în Turcia, Arabia, Palestina și Egipt, și care a știut să observe lucrurile, ne istorisește to- deauna părți interesante din pășaniile sale de derviş călător.

În viața noastră unei monotoni, se- riele de Effendi S. ne este oaspe, ne sânt în deosebii plăcute.

Într-una din seri era vorba despre caprițile și jocul de multe ori fatal al sorții omenești.

Effendi S., pe care noi îl agrăm de obicei cu numele Effendi, s'ar hotărât să ne povestească și ilustreze în ce constă fatalismul, credința orărbă a urmașilor re- ligiunii lui Mohamed în soarta, Fatum.

Voi creștinii — spunea Effendi, — nu credeți în Fatum, nu știți legile și pute- rea cuvântului «Chader» și «Kismet», dar rogu-vă, ascultați cu atențiune o întâmplare,

văzută cu aceeași ochi, cu cari vă privesc pe voi astăzi și veți înlețge credința noastră firmă, că fiecare om își are scrisă în cartea vieții soarta sa, și că ceea ce li este omului urșit, trebuie să li se întâmplă căci nimeni, nici o putere nu poate schimba ceva din ceea-ce Allah i-a rânduit din ceasul când a zărit lumina zilei.

Neonorocire, despre care voiesc să vă povestesc, și în care repet veți pricepe, de ce noi turcii ușor ne împacăm cu toate pe această lume, fie bune, sau rele, — căci știm că Allah așa le-a voit și noi alfel, — s'ar întâmplat în cursul acestui război, în anul 1916.

Eram pe atunci în Tiroli și făceam ser- viciul la un batalion de vânători recrutați din Bosnia, dintre cari cei mai mulți au fost moslimi sau, care le ziceți voi, mu- sulmani.

Tempul temut al lăvelilor (avalanșe- lor) sosise. Veți ști, că aceste opere cu- date și periculoase ale naturii, își au se- zonul. Când ninge zile și nopți de-a rân- dul și timpul este moale, așa că zăpada în loc să îngeheze devine lipoasă, este destul de în vârful muntelui să se așeze păsărică răcățică pe un brăduț solitar, ca puțina zăpadă scutură de pe creanga mișcată, să dea naștere sămburelui unei lavine, care la început este cât un pumn, dar rostogolindu-se pe coasta muntelui

prin păturile de zăpadă ce le răpește săm- burul cu sine devine o masă uriașă de ză- padă de un diametru până la 100—200 metri.

Dar nu voiesc să vă plătescesc cu explicări din domeniul științei naturale, ci să vă istorisesc o întâmplare.

Parecă văd și acum. Eram după prânz, cu toții în jurul mesei, și stam lângă cafeaua neagră la povești. Deodată auzim un vuet atunat, apoi un ropot asurzitor. Sunetul împănătorilor se apropia repede! Groaza o citeam unul fiecare de pe fața celuilalt. Știam cu toții ce ne amenința: lavina!

Veți zice: «Effendi! turcului nu-i pare pasă de ceea-ce are și i se întâmplă». Ci- tesc această sentință de pe fața voastră, co- piii zise Effendi; da, așa este, continuă el, aveți drept, turcul nu se teme de nimic, dar de frica lavinei tremură toată vieteata, decum bietul om, care în fine totuși do- rește să trăiască!

Și cum eram noi adăpostii într-o bar- căcă de scânduri, credeți-mă, prietenilor, la caz că lavina era să urmeze direcția ce ducea peste lăcașul nostru, viața ne era mai sigură în vizuina șerpilor veninoși, că în acest nfericic cub.

Dar n'ra fost scris în cartea vieții nici unuia dintre noi, să fie s'crivit de această lavină. La o distanță de 500 metri de lo- cuința noastră, ca fulgerul se rostogolește lavina și cu un șuer diabolic, pe care au-

noaşterea acestora cere calcule şi cunoştinţele astronomice înalte şi constelaţiile.

Explicarea înfuleţii constelaţiilor deci nu se poate generaliza, ci trebuie studiat fie care caz de sine, de vreme ce constelaţia şi poziţia corpurilor cereşti se schimbă din clipă în clipă.

Ceea ce ne oferă, în această privinţă, cartea de care vorbim, o scooteşte din incertitudine şi reduce la nul; dar stricteţunea ce-o face din punct de vedere moral e cu mult mai mare de cum o crede dl. V. V. Şi această carte este o carte, ca şi alte multe, prin care se progăză şi susţin superstiţiile în poporul nostru. Crezătorii şi căruia li lipseşte măsura de-a controla ceea ce li se oferă.

G. Navrea.

Nr. 2385 Şcol. 1918.

Provocare oficială.

Cu ocaziunea învaziunii vecinilor regelat, România, în patria noastră, în toamna anului 1916 a dispărut din Sibiu şi de atunci n'a mai dat în urmă nici un semn de viaţă, profesorul dela seminarul arhiedezean greco-oriental român din Sibiu, Ioan Ojolu.

Deoarece profesorul acesta dispărut până acum n'a justificat părăsirea oficiului şi în consecinţă neplătirea datorinţelor sale oficiale şi nu se ştie locul unde se află el acum, Consistorul arhiedezean a introdus în contra lui procedură disciplinară, în virtutea regulamentului disciplinar, §. 3 lit. g) (părăsirea arbitrară şi nejustificată a oficiului), respective lit. l) (neplătirea sumelor datorinţelor oficiale şi neglijarea cu desăvârşire a oficiului) şi pentru retraciere prin aceasta este provocat profesorul numit, ca în termen fix, deci până la 1/4 Maiu 1918 să se anunte la Consistorul arhiedezean în Nagyszeben—Sibiu, ori în orice altă localitate unde se află şi să-şi justifice absenţa.

Încă în termenul indicat nu se va prezenta, ori nu va comunica locul unde se află, catredra ocupată de el se va declara vacantă, şi se va întregi în cale regulamentară, rămânând calea deschisă, ca se procedură la înlocuirea lui. Dacă se va continua şi să se finalizeze, când se va putea.

Nagyszeben—Sibiu, din şedinţa consistorului arhiedezean ca senat şcolar, jînuită în 22 Martie 1918.

Consistorul arhiedezean.

Un aşezământ umanitar.

Avere de 40.000 coroane agonistă creştăreşte în 17 ani

Sunt 17 ani împliniţi, de când exactorul arhiedezean, *Vic. Tordăşianu*, cu scop de a da puţin de la Impreună lucrare aşă zisului nostru *inteligent cu meseriaşul şi cu economul* (municipiul pământului) nostru, temeiu a sau aşăzământului umanitar numit: *Reuniunea cor. 156* din publicăciunea din Sibiu. Cum din publicăciunea de până în prezent s'au cunoscute lucrările acestui Reuniunii pe cel 16 ani din urmă, acum mărginesc pe lângă a arăta ce anume a făcut ea în anul 1917, care a fost al 17-lea din viaţa ei.

Ca mică într'un an din cel trecut, în anul 1917 nemulţumim întru această viaţa a noastră puţin de 39 membri din anul Reuniunii. Ajutoare statutare, după aceeaşi 39 membri s'au dat de cor. 8,092.50, din cari, detragându-se 10%, la fondul *«Azilului orfelinat»* pentru adoposirea, îngrăjirea şi nutuirea bătrănelor noastre scăpătate şi nepuţincoşii cum şi orfanii săi, s'au adus cor. 809.25, fiind că cel 39 membri decedaţi, mulţumia viului interes manifestat de cărmăci, la Reuniune în 1917 s'au înscris 113 membri noi, dela cari s'au înscasut cor. 226 taxa de înscriere, care a 60 bătrăneli, bina plătească de membri în viaţă după membri răposai, s'au înscasut în total cor. 8,557.80. Interese, după depuneri, după hărţi de valoare şi după taxele a 60, bina neplătite la timp, s'au înscasut în total cor. 947.63.

Din acestea venite ale Reuniunii la cari s'au adus întru bătrăneli muncitorii, s'au acooperat ajutoarele de cor. 809.250, onorarul prezidentului de cor. 156, al secretarului, pro 1915 şi 1916, de cor. 147, al casarului de cor. 312 cum şi simbria portului de cor. 450.

Da fiind, că în urma nevoilor răboşului fără de urmă a bătrăneli muncitorie, ce s'a reşimţit dela chiar începutul răboşului, în anul 1916 şi 1917 s'au ajuns oarecum culmea, cărmăci Reuniunii s'au văzut nevoiţi să se desfacă de către *Intreprinderea de «Pompă funebă»*, ce o cumplăraseră încă în 1912, cu scop ca din ve-

nitele ei să se adună cât mai mult la fondul *«Azilului orfelinat»*, prin mijlocirea căruia să se acvite de la acum, cel puţin intravilanul menţinut pentru Azil.

Astfel în 1917 Intreprinderea de pompă funebă a fost vădită harnicului şi de stoinicului măestru curător *Constantin Banu*, care a şi instalat-o într'unul din prăvăliile caselor sale proprii din strada Faurilor Nr. 7.

Experiinţele şi triste şi pline de învâţături, făcute în jurul «Pompei funebre», ce avea să grupeze între altele, la Impreună lucrare mai ales pe meseriaşii români, ear la ajutorinţă reciprocă pe toţi ai noştri, şi neajsurile cu cari a avut să se lupte, mai ale prezentului Reuniunii, di Tordăşianu, care era tot la întreprindere, merită să fie accentuate în raportul general despre activitatea Reuniunii.

Avera proprie a fondului «Azilului» în 1917 a ajuns la cor. 7,494.17, cu un creşcămint de cor. 1,241.83 faţă de 1916. Ea a sporit cu cele 10%, statutare detrase, cu un dar de cor. 100, interesat de două bani după respective înveţiţi în hărţi de valoare. **Avera fondului Pantaleon Lucaşa** al «Azilului» a ajuns la cor. 1,222.80, cu un spor de cor. 57.83 faţă de 1916, provenit din interese după bani proprii. **Avera fondului Victor Tordăşianu** «Azilului» a ajuns la cor. 1,556.—, cu un spor de cor. 247.84 faţă de anul 1916. Venitele lui a fost cor. 156, onorarul prezidentului de câte 4 cor., după 39 membri decedaţi, cedate la întreprindere, fondului şi din interesele după capitalul propriu. **Avera fondului Capitănu Ioan Toma** al «Azilului» a ajuns la cor. 3,124.76, cu un spor de cor. 187.27 faţă de anul 1916, provenit din interese după capitalul propriu. **Avera fondului Petru Ciura** al «Azilului» a ajuns la cor. 279.15, cu un spor de cor. 30.82 faţă de anul 1916. Avera totală a fondului propriu şi al acestor 4 fonduri, la finea anului 1917 reprezintă suma de cor. 13,076.88, cu un creşcămint total de cor. 1,745.59 faţă de anul 1916. Avera Reuniunii de cor. 25,418.97, în care e cuprinsă şi suma de cor. 20.81, ce formează fondul Intemetal de secretarul Reuniunii *I. B. Bota*, pentru cumpărarea unui steag cernit, ce să se folosească la diferite prilejuri. Avera Reuniunii şi a fondurilor «Azilului» dau sumă de cor. 39,095.83, cu un creşcămint total de cor. 2,476.77 faţă de anul 1916. **Cu adunătură în răstimp de 17 ani s'a avut creştăreşte a avere de 40.000 cor. pentru oamenii noştri scăpătate!**

Cea mai mare parte a acestei averi este investită în scrisori fonciare de ale «*Sparţasului*», *«Bisericii anastăzului»* şi de ale «*Albină*» din Sibiu, apoi în *obligăciuni de rasboia*, cari aduc perente de 4, 4½, şi chiar şi 6%, şi numai o mică parte a banilor se găseşte depuse la bănci. În Imprejurările de aşă să recomandă aşăzământului nostru sumă similară să-şi plaseze banii mai ales în scrisuri fonciare.

Cum după felul de alcătuire al decăniilor, ea numai în acei caz poate dăinui, dacă în toată bună vreme dispune de *cel puţin 300 membri platnici*, şi cum un mare număr din membrii, înscrisi în timpul Intemerial ei, plătită până acum taxele a 60 bani după 300 membri răposai, astăzi nu mai plătesc nimic, s'au răpăsbuniat, ca la Reuniune să se înscrie cât mai mulţi membri noi, fie din Sibiu, fie din provincie.

Înscieri se fac la prezidentul Reuniunii *Vic. Tordăşianu*, şi la casarul ei profesorul *Tim Popovici*.

Ion.

Contribuiri pe seama «Asociaţiunii»

II

Din 18 Martie Inocae s'au mai făcut în favorul «Asociaţiunii» şi al instituţiilor ei următoarele contribuiri, pentru care exprimăm mulţumirile cele mai călduroase:

A. Institute de credit:

1. «Boeşana» din Boeşa montană 100 K.
2. «Institut de credit» din Mehadia 50 "
3. «Furnica» din Făgăraş 50 "
4. «Luceafărul» din Vârşel 300 "
5. «Orient» din Dobru 50 "
6. «Cassa de păt.» din Mercurea 200 "
7. «Mielul» din Polana 50 "
8. «Bihoareana» din Oradea-mare 500 "
9. «Sătămăreana» din Seini 40 "
10. «Mercur» din Sămeş 50 "
11. «Silviana» din Sămeş 50 "
12. «Vărădiana» din Vărădia 50 "
13. «Ordreana» din Băseşti 200 "
14. «Oraviana» din Oravita 300 "

Cu totul: 2490 K.

Sumele din conspectul I: 2685 K.

Împreună: 5175 K.

B. Particulari:

1. Dr. Aurel Oprea, avocat în Boeşa montană 100 "
2. Dionisie de Simon, proprietar mare în Uzdi-Sân-Petru 1000 "
3. Nicolae Oprea, comerciant 500 "
4. Ioan Săbădeanu, comerciant, Braşov 200 "
5. Gheorghe Popa, consilier ministerial, Vălduca 1000 "
6. Dr. Nicolae Calafairu, medic, Sălişte 500 "
7. Dr. Cosma, director de bancă, Simleu 100 "
8. Dr. George Pop, avocat, Zălau 50 "
9. Danil Grău, învăţ, Giurtelec 50 "
10. Graţian Flonta, protopop, Căteu român 50 "
11. Dr. Alexandru Aici, avocat, Târgu Mureş 50 "
12. Dr. Alexandru Gheţie, vicar, Foraneu, Simleu 50 "
13. Ionanu Băilban, pref. Unimăt 50 "
14. Traian Truţas 50 "
15. Ioan Nossă, Bogdana 50 "
16. George Maior, profesor 50 "
17. Vasile Pop, protopop, Orăştii de jos 50 "
18. Antoniu Mocsonyi de Foen, mare proprietar, Băliciu 1000 "
19. Ioan Costea, pref. Ulică 50 "
20. George Mator, pref. Băliciu 50 "
21. Alexandru Achim, pref. Băseşti 50 "
22. L. Lengyel, pref. Orăştii de jos 30 "
23. Vasiliu Marchiş, econ., Orăştii de jos 10 "
24. Mihail Chiş, Orăştii de jos 50 "
25. Vasiliu Pop, avocat, curator primar, Orăştii de jos 5 "
26. Ionel P. Comşa, comerciant, Sălişte 1000 "
27. Livia G. Cosma, soţie de ad-ocat, Beiuş 200 "
28. Pantaleon Lucaşa, căpitan c. şi r. în pensiuie, Sibiu 50 "
29. Alexandru Lupu, general c. şi r. în pensiuie, Viena 100 "
30. Dr. Octavian Russa, avocat, Sibiu, şi di-na Emilia Russu n. Rebiu 1000 "
31. Dr. Aurel Halic, medic, Lipova 50 "
32. George Pop de Băseşti, mare proprietar, Băseşti 1000 "

La un loc: 8620 K.

Sumele din conspectul I: 4400 K.

Împreună: 13020 K.

Sibiu, 9 Aprilie n. 1918.

Bitrout «Asociaţiunii».

Ştirile zilei

Pentru orfelinat. Preotul nostru militar *Eugen Muntean*, fost paroh în Ildiciu, tractul Meadiaşului acum la Regimentul de infanterie nr. 64. (Feldpost nr. 617) a trimis pentru orfelinatul nostru: a avere de *1146 cor. 20 fileri* colectă adunată cu discul dela fecierii Regimentelor *63 şi 64. Cassa Arhiedezeană.*

Prezentare la serviciu. Magistratul oraşului Sibiu înştiinţează: Concedaţiilor, ofiţeri şi soldaţi, al Regimentului de infanterie nr. 31, vici pri, oltor şi porciilor din front, poştă de campanie nr. 298, au să se înfaşeze după expirarea concediului lor fără întârziere la batalionul Regimentului în Semlin. — Concedaţiilor gloşaşi al continginţului din 1900, cari au fost concediaţi pentru lucrări economice, au să se înfaşeze imediat, pe calea cea mai scurtă, la Semlin.

Numărătoare la Sibiu. Primim dela magistrat următoarele: În zilele din 16—20 April n. se face în toată *ţara recensământul* populaţiunii, şi în legătură cu asta şi numerătoarea celor care au concedii în oraşul nostru, în Sibiu, săvârşesc lucrarea de comisar ai recensământului învâţători şi şcolari dela seminarul evanghelic luteran. Publicul este rugat să sprijinească pe toată muncă acestor comisar, cu atât mai vădit, cât nu este vorba de recivării, ci de a putea stabili mai ales cantitatea trebuincioasă de bucate (făină) pe seama locuitorilor oraşului.

Decorat. Sergent-maiorul *Nicolae Popa* din Sălişte, în răstimpul răboşului, Popa, este decorat cu *Crucea de argint cu coroană pe panglică de vităie.*

În comitatele ardeleni nu se pot trimite articole de mâncare pe poştă. Este ştiut, că fără certificat de transportare nu se pot trimite pe tren articole de alimen-

tare. Această dispoziţie până acum se putea eluda uşor, căci pachetele destinate pentru strătimate se trimiteau pe poştă în comitatele dela graniţă, de acolo era mai uşor a le exporta prin contrabandă. În scopul opririi acestuia ministrul de comerţ sub Nr-ul 15,814 a dat o ordonanţă, prin care se interzice pe teritoriul alor 31 comitate de a se lua pachete cu alimente la poştă. Pachetele desmişoare care se ştie ce conţin, se restituie trimiştorului, iar cele suspecte le reţine oficiul poştal şi încunoştinţează forţele administrative. Articole de alimentare pentru care trebuie adeverinţă de transportare, nu se pot det trimite pe poştă. Ordonanţa se rapoară şi la comitatele Făgăraş, Braşov, Ciuc şi Treiscaune.

Unitari şi articole de lege XX din 1848. Revista unitară *Keresztény Magveti* în numărul său din Ianuarie-Februarie a c. ocupându-se cu proiectul despre executarea succesivă a articolelor de lege XX din 1848 cere dela stat: 1. Să organizeze pe seama unitarilor poşturi de căi-heri în Cluj, Turda, Cristur şi Budapesta; 2. Profesorii să aibă salarii şi beneficiu egal cu cei de stat; 3. Înfintarea unui gimnaziu pentru fete.

Naturalistul Haackel şi răboşul. Marele naturalist E. Haackel, care progăza teoria generaţiunii spontane, a împlinit în anul acesta 84 ani. Bătrânul învăţat a răspuns la multele scrisori de felicitări ale prietenilor săi, că poate nu mai ajunge earna cea mai apropiată. Deoseea şi li rămăs bun dela dănaşi cu nădejde, că după moartea lui va înceta răboşul distrugător de cultură şi se va reconstrui cultura pe baza ideilor lui naturaliste.

Învăţători în parlamentul Suediei. În parlamentul Suediei s'au 15 deputaţi de profesie învăţători. Ministrul Instrucţiei publice sudeze fusese odată învăţător.

Serviciu militar obligator în Irlanda. Din Londra se anunţă, că lordul Asquith n'a sprijinit propunerea guvernului englez de a se extindă serviciul militar obligator şi asupra Irlandei. Proiectul totuşi a fost primit cu 323 contra 100 voturi.

Belgienii la frontul apăsător. Din Berlin se anunţă, că armata belgiană are să apere de prezent un front de 31 kilometri. Generalul Marvanville a reorganizat diferite trupe şi acum are şi rezervele necesare.

Învăţători şi răboşul. O revistă pedagogică scrie: Din Germania participă la răboşi 75 mii învăţători şi din Franţa 30 de mii.

Krupp. Fabrica Krupp este mărturie puternică despre genialitatea şi puterea de organizare germană. La anul 1826 a răpăsat în oraşul Essen din Germania un industriaş simplu cu numele *Frideric Krupp*, lăsdăru în urma sa o avere de aproape 180.000 coroane. Aceasta avere s'a împărţit de fiul său *Alfred Krupp*, om cu talent de organizare. La moartea sa în 1887 numărul lucrătorilor aplicati în fabrică era de 20.000. Astăzi s'au 47.000. Numărul suferitelor din familie acestor lucrători dă cifra de 150.000. Terenul pe care este edificată fabrica, are o suprafaţă de 40 hectare. Familia Krupp nu mai are descendenţi de gen bătrăne, în anul 1902 a răpăsat ultimul vârstar, *Frideric*, fiul lui *Alfred Krupp*, lăsdăru în urma o avere de opt sute milioane mărci.

Pošta redacţiei

Dni D. S. în M. Cars de buctărie acum nu se găseşte în Sibiu. În Budapesta ar putea însă învaşa la aşezăminte de fel acesta. Puteţi cere informaţiuni dela: *Dr. Carveola S.*, Ghene-dina Bogovici, protinosced, Budapest, Holló uita 8.

Dni I. B. în S. Primită. Apar pe rând, Mulţumiri.

Teatre în Sibiu

Teatrul oraşului. Director: Leo Bauer. Marţi, în 16 April: *Roza din Stambul*, operetă în 8 acte de Leo Fall.

Mercuri, în 17 April: *Imprejurul iubirii* (Rund um die Liebe), operetă. Începutul la 7½ ore seara.

Teatrul cinematografic. Apollo, Strada Schewis. Directora: D-na Emil Tóth. Marţi, în 16 April: *Pensionatul*, dramă în 3 acte.

Mercuri, în 17 April: *Catarina Radnitrov*, dramă rusască. Începutul la 6½ şi 8½ ore seara.

